

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
6938-07

meddelad i Stockholm den 30 januari 2009

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

Ombud

Advokaten Anders Pethrus
Advokatfirman af Petersens KB
Box 7495
103 92 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrättens i Stockholm dom den 12 oktober 2007 i
mål nr 4730-06 (bilaga)

SAKEN

Återbetalning av sjukpenning

Dok.Id 62707

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Expeditionstid
09:00-12:00
13:00-15:00

Telefon
08-561 676 00
Telefax
08-561 678 20

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att Regeringsrätten upphäver kammarrättens dom och fastställer länsrättens dom. Till stöd för sin talan åberopar Försäkringskassan vad som anförts i den skiljaktiga meningen i kammarrätten.

AA bestrider bifall till överklagandet.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Sjukpenninggrundande inkomst är enligt 3 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL, den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete här i landet, antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). Beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten ska, där förhållandena inte är kända för Försäkringskassan, grundas på de upplysningar som Försäkringskassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som kan framgå av den uppskattning som vid taxering gjorts av den försäkrades inkomst.

Enligt 1 § Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:12) om sjukpenninggrundande inkomst ska vid beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst enligt 3 kap. 2 § AFL endast sådan inkomst beaktas som en försäkrad kan antas komma att tills vidare åtnjuta

1. av eget arbete under minst sex månader i följd
2. av eget årligen återkommande arbete.

Av 20 kap. 4 § AFL framgår att återbetalning ska ske av vad som utbetalats för mycket dels om någon genom oriktiga uppgifter eller underlåtenhet att uppfylla en uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller på annat sätt orsakat att ersättning utgått obehörigen eller med för högt belopp, dels när någon eljest obehörigen eller med för högt belopp uppburit ersättning om han skäligen bort inse detta.

Av 20 kap. 10 a § AFL följer att Försäkringskassan ska ändra ett beslut i

ett ärende om försäkring enligt denna lag som har fattats av Försäkringskassan och inte prövats av domstol,

1. om beslutet på grund av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller uppenbar oriktighet,
2. om beslutet har blivit oriktigt på grund av att det har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag,
3. om beslutet har blivit oriktigt på grund av uppenbart felaktig rättstillämpning eller annan liknande orsak.

Ändring enligt 20 kap. 10 a § AFL ska göras även om den försäkrade inte har begärt någon omprövning. Ett beslut får inte ändras till den försäkrades nackdel såvitt gäller förmån som har förfallit till betalning och inte heller i annat fall om det finns synnerliga skäl mot det. En fråga om ändring enligt denna paragraf får inte tas upp sedan mer än två år förflutit från den dag då beslutet meddelades om det inte efter utgången av denna tid har kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl.

AA har lämnat i huvudsak följande uppgifter. Han var sedan slutet av 1990-talet engagerad i sin hustrus bolag. Engagemanget ökade gradvis men något formellt anställningsavtal upprättades inte. Han fick ingen lön utan levde på sin privata pension. Tanken var att hitta någon affärsidé i Europa, främst genom hans eget stora kontaktnät och hustruns kontakter i Östeuropa. Han skulle få lön när bolaget hade tillräcklig omsättning för att betala honom. När han insjuknade i oktober 2001 stod han i begrepp att för företagets räkning avsluta ett förmedlingsuppdrag som skulle generera en betydande vinst och göra det möjligt för honom att uppbära lön retroaktivt för sitt arbete. På grund av den extrema arbetsbördan blev han emellertid sjuk och affären gick om intet.

Av handlingarna framgår att AA inte haft några pensionsgrundande inkomster under åren 1994–2000 och att han under år 2001 endast haft inkomst från försäkringskassan.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Kammarrätten har anfört att beslutet om AAs sjukpenninggrundande inkomst för den aktuella tiden inte har ändrats eller omprövats av kassan. Eftersom den återkrävda sjukpenningen har utgått i enlighet med det alltjämt gällande beslutet om sjukpenninggrundande inkomst och de

oriktiga uppgifter som må ha förekommit har legat till grund för detta beslut, har kammarrätten funnit sig förhindrad att pröva frågan om oriktiga uppgifter har lämnats.

Den omständigheten att beslutet om sjukpenninggrundande inkomst inte har ändrats utgör enligt Regeringsrättens mening inget hinder för krav på återbetalning enligt 20 kap. 4 § AFL (jfr prop. 1977/78:20 s. 94 och 96 och FÖD 1991:10).

I målet uppkommer därefter frågan om det föreligger materiella förutsättningar för ett återbetalningsbeslut. För att så ska vara fallet krävs att AA genom oriktiga uppgifter, underlåtenhet att uppfylla en uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller på annat sätt orsakat att ersättning utgått obehörigen eller med för högt belopp, eller att han eljest obehörigen eller med för högt belopp uppburit ersättning och skäligen bort inse detta.

Den sjukpenninggrundande inkomsten ska motsvara den inkomst i pengar som den försäkrade kan antas komma att tills vidare få för sitt arbete här i landet. Beslutet om sjukpenninggrundande inkomst baseras alltså på ett antagande om en framtida inkomst. Förarbetena till bestämmelsen ger ingen närmare ledning i frågan om vilket underlag som krävs för en sådan prognos och anger inte heller att särskilda villkor i detta hänseende ska gälla om den försäkrade är egenföretagare eller, som i detta fall, arbetar i ett fåmansägt bolag. Det bör emellertid krävas att den försäkrade kan visa att han haft fog för sitt antagande att han skulle komma att få den anmälda inkomsten.

De uppgifter som AA har lämnat om sin verksamhet och sina inkomstförhållanden är knapphändiga och odokumenterade. De kan inte anses visa att han vid tiden för sin inkomstanmälan till Försäkringskassan haft fog för att anta att han under minst sex månader i följd skulle få en inkomst motsvarande en årslön om 360 000 kr från den i målet aktuella arbetsgivaren. Han får därmed anses ha lämnat oriktiga uppgifter om sina inkomstförhållanden och på så sätt ha orsakat att ersättning utgått obehörigen. Han är då enligt 20 kap. 4 § AFL skyldig att återbetala beloppet. Skäl för eftergift kan inte anses föreligga.

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten upphäver kammarrättens dom och fastställer det slut som länsrättens dom innehåller.

Kjerstin Nordborg

Gustaf Sandström

Lennart Hamberg

Annika Brickman

Henrik Jermsten

Anna-Karin Hoffstedt
Föredragande regeringsrätts-
sekreterareAvd II
Föredraget 2008-12-12